

Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՎԱՍՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՇԽԱՐՀԻ

ամաշխարհային երկրորդ պատերազմի արյունոտ ողբերգությունը ապրած և տեսած բարի կամքի տեր միլիոնավոր մարդիկ, կրոնական ու ֆաղափական տարբեր հայացքների տեր բազմաթիվ անձնավորություններ, գիտության, արվեստի ականավոր գործիչներ, ծնողներ և ընտանիքի հարազատներ, մոտ 10 տարի առաջ, ինֆևարուխ կերպով իրենց միահամուռ ձայնը բարձրացրին հանուն խաղաղության, ընդդեմ նոր պատերազմի սպառնալիքի: Երկրագնդի բոլոր մասերում կազմակերպվեցին խաղաղության պաշտպանության տեղական մարմիններ, և ապա 1948 թվականին ստեղծվեց Խաղաղության Պաշտպանության Համաշխարհային մեյայուն Խորհուրդ, որի վրա պարտականություն դրվեց պայքարել հանուն խաղաղության, ընդդեմ պատերազմի:

Օրերի հետ միասին անեց, կազմակերպվեց խաղաղության պաշտպանության համաժողովրդական շարժումը և դարձավ անխորտակելի ուժ աշխարհում, որպես ամբողջական արտահայտությունը բարի կամքի տեր միլիոնավոր աշխատավոր, խաղաղասեր ժողովուրդների ձգտումների:

Խաղաղության պաշտպանության համաշխարհային շարժման իր գործուն և անմիջական մասնակցությունը բերեց նաև Քրիստոնեական եկեղեցին, որպես խաղաղության վրա խորսխված աստվածամիսմ մի հաստատություն:

Քրիստոնեությունը խաղաղության կրոն է և Քրիստոս՝ «իշխան խաղաղության», որ եկավ խաղաղացնելու համար ինքն իր մեջ այնպիսի, բաժան-բաժան դարձած ան-

խաղաղ աշխարհը և հաշտեցնելու Աստուծուց հեռացած, շարացած, ապականված և խռոված մարդկությունը Արարչի հետ: Քրիստոնեական կրոնը խաղաղությունը սիրողներին, այն պաշտպանողներին և խաղաղության համար պայքարողներին համարում է «Աստուծոյ որդիք»:

«Երանի՜ խաղաղարարաց, զի նո՛ւա որդիք Աստուծոյ կոչեսցին»:

Քրիստոնեական եկեղեցին, այդ թվում մանավանդ Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցին, ամեն օր աղոթում է «վասն խաղաղության ամենայն աշխարհի»: Մեր կրոնական-հոգևոր բանաստեղծության ամենասիրված և ժողովրդական քեմաներից մեկն է եղել խաղաղության քեման: Մեր եկեղեցու կամարների տակ, ամեն օր, առավոտ և երեկոյան ժամասացության պահին հնչում են խաղաղության օրհներգերն ու աղոթքները, փարոզներն ու պատգամները: Մեր նախնիները դարեր շարունակ մեր տանաբներում աղոթել են և այսօր էլ մեր հավատացյալ ժողովուրդը աղոթում է «ամենայն աշխարհի խաղաղության» համար: Նա այդ խաղաղությունը ցանկանում է երկրի բոլոր ժողովուրդներին ու ազգերին, կրոններին ու լեզուներին, այն ցանկանում է «ամենեցուն», բոլոր նրանց, որոնք կարիք ունեն խաղաղության և խաղաղ, ստեղծագործ աշխատանքի:

Շատ խոր և անկեղծ են եղել մեր ժողովրդի և եկեղեցու հայացքները խաղաղ աշխատանքի և խաղաղության մասին: Մեր ժողովուրդը իր կյանքի փորձով շատ բարձր է գնահատել և՛ աշխատանքը և՛ խաղաղությունը, որովհետև նա ապրել է միշտ իր ազգար վաստակով, իր նակատի ֆրոնիով, նա ստեղծագործել է իր հանճարով և երբեք աչլ

չի ունեցել օտարի հողին, ինչի՞ն ու վաստակին:

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔ: Անա՛րայր ժողովուրդների անկողնայտելի հրամայական իրավունք, մանավանդ այսօր, համաշխարհային երկրորդ պատերազմի արհաճվեցնելից հետո, երբ երկրի վրա խաղաղության և ժողովուրդների միջև խաղաղ համագործակցության վրա նորից իր մոռյալ ձեռքն է փորձում երկարել ստոմային և ջրածնային զենքերի սարսափը: Ո՛չ մի ծանակալ աշխարհը չի տեսել այնքան արյուն ու արցունք, այնքան մահ և ավերածություն, որքան առաջին և երկրորդ համաշխարհային պատերազմներում: Մարդկությունը երբեք չի ապրել այնքան տառապանք ու վիշտ, որքան մեր օրերի սերունդը այս վերջին հիսնամյակում: Իսկ է՛լ ավելի անավար, կործանարար, բնաջնջող կլինի երրորդ համաշխարհային պատերազմը, եթե հնարավոր չլինի կասեցնել այն՝ բարի կամքի տեր, խաղաղության ծառավի միլիոնավոր մարդկանց վճռական, համարձակ և հետևողական պայմարով:

Մնայուն խաղաղությունը միշտ հույսն է եղել մարդկության: Սակայն այսօր, ատոմական դարում մանավանդ, հանապազօրյա հացի, ջրի, կյանքի շափ խաղաղությունը անհրաժեշտ է աշխարհին, մարդկության: Անհա թե ինչո՛ւ խաղաղության պաշտպանության գործը, կրոնների, ազգերի, փաղափական տարբեր սիստեմների համագործակցության և խաղաղ գոյակցության սկզբունքը արդար և նվիրական գործ է և բոլոր ժողովուրդները, քրիստոնյա և ոչ քրիստոնյա աշխարհը, իրենց սեփական կյանքով և արյունով, պատրաստ են փակելու ընդմիշտ նոր պատերազմի արյունոտ ճանապարհը: ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՈՃԻՐ է ԱՍՏՈՒԾՈՒԹՅԱՆ, ՈՃԻՐ է ՄԱՐԴԿՈՒԹՅԱՆ ՎԵՋ ՈՒ ՆՎԻՐԱԿԱՆ ԻԿՆԱՆՆԵՐԻ ԳԵՄ, ՈՃԻՐ է ԲԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՊՐՈԳՐԵՍԻ ԳԵՄ: Այսօր այնքան մխիթարական ու ոգևորիչ է տեսնել, որ աշխարհի ողջ մարդկությունը վճռաբար դեմ է պատերազմին և իր ջանքերը միավորել է ազնիվ պայքարում հանուն խաղաղության և աշխատում է չեզոքացնել «ուժի փաղափականությունը» և հռչակելու իրավունքի, արդարության, ժողովուրդների ազգային-կրոնական վեճերավարության, իրավահավասարության սկզբունքը:

Այսպիսի մարդասիրական, սրտագին զգացմունքով, քրիստոնեական լավատեսությամբ և վառ հավատով է, որ Վեհափառ Հայրապետը մայիսի 14-ին, հանուն Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցու և հայ հավատացյալ ժողովրդի, Մոսկվայում մասնակցեց խաղաղության պաշտպանության

Սովետական կոմիտեի համագումարին և հանդես եկավ խաղաղության նվիրված բովանդակալից նառով:

Վեհափառ Հայրապետը Մայր Աթոռից, «սուրբ գրական Արարատի հայոց աշխարհից և քրիստոնեական հավատի բազմադարյան կենտրոն Ս. Էջմիածնից» խաղաղության ողջույն տարավ Մոսկվային, ՍՍՄՄ խաղաղության կողմնակիցների համագումարին և կարգաց խաղաղության նվիրված իր հայրապետական խոսքը՝ «Ի ՍՍՐ ԱՍՏՈՒԾՈՒ, Ի ՍՍՐ ՄԱՐԴՈՒ, Ի ՍՍՐ ԿՅԱՆՔԻ ԵՎ Ի ՍՍՐ ՔԱՂԱՔԱԿՐՈՒԹՅԱՆ: ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՅԱՆՔԻ ՈՒԺՆԵՐԻ, ԱՌՈՂՋ ԵՎ ՇԻՆԱՐԱՐ ՈՒԺՆԵՐԻ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿ ԳՈՅԱՎԻՃԱԿՆ Է՝ ԱՐԴԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ԼՈՒՅՍԻ ՏԱԿ:

«Մենք Մեր խոսքը մասնավորելով մեր փոքր Ազգին, հայ ժողովրդին, պետք է դառնայինք հաստատենք, որ ես վերջին հարյուրամյակների ընթացքում, և մանավանդ 1915—1916-ի սև տարիներին, անելի կերպով տուժեց, կտորվեց և գրեթե բնաջինջ եղավ ազգովին ամբողջապես առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքում՝ իր իսկ պատմական Հայրենի հողի վրա:

Մահվան անդունդից փրկված հայ ժողովրդի մի մասը, այսօր մեկտեղված արևոտ և խաղաղ Սովետական Հայկական Հանրապետության մեջ, իսկ մյուս մասը, ավելի քան մեկ միլիոն, դժբախտ նահատակների հարվածով ցրված ի սփյուռս աշխարհի բոլոր հինգ մայր ցամաքների վրա, գուցե ավելի քան ուրիշ ժողովուրդներ մի տարբեր իդունեն, այն է՝ տեսնել աշխարհում տեսկալի խաղաղ գոյավիճակ և երկրների միջև բնականոն հարաբերություններ և բարեկամություն, որպեսզի խաղաղությամբ ապրի ու զարգանա նաև իրենց Մայր երկիրը՝ Սովետական Հայաստանը, որ անա շուրջ քառասուն տարի բուժում է իր դարավոր վերքերը, վերաշինվում է, առաջադիմում կյանքի բոլոր բնագավառներում ու ծաղկում է երջանիկ:

ԱՀԱ ԹԵ ԻՆՉՈՒՆ ԶԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ՄԵՐ ՀԱՎԱՏԱՅՑԱԼ ԺՈՂՈՎՈՐԴԸ, Ս. ԷԶՄԻԱՍՏԻ ԳԼԽԱՎՈՐՈՒԹՅԱՄԲ, ՀԱՅՐԵՆԻՔՈՒՄ ԵՎ ՍՓՅՈՒՌՈՒՄ ԿԱՆԳՆԱԾ Է ԵՂԵՆ ԵՎ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Է ԿԱՆԳՆԱԾ ՄՆԱԼ ԶԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԻԿԵՆԱԼԻ՝ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԻՐՔԵՐՈՒՄ»:

Մեր ժողովուրդը իր ժամանակակից պատմության վերջին 40-ամյակին միայն կարողացավ ձեռք բերել այն իրական, մնայուն խաղաղությունը, որի համար նա պայքարել է, երազել, աշխատել և աղոթել: Այդ նույն վաճառ խաղաղության պայմաններում աճել է մեր ժողովրդի կենսունակությունը և նա տեսել է, իր կյանքի փորձով հասկացել

խաղաղության արժեքը և հետևաբար կանգնել է խաղաղասեր ժողովուրդների ընտանիքի մեջ, խաղաղության համար մղվող պայքարի առաջին շարժում: Ո՛չ մի ժողովուրդ, բռնատենական ո՛չ մի եկեղեցի այնքան չի տառապել, չի շարշարվել ինչքան մեր ժողովուրդն ու եկեղեցին: Դարերի ընթացքում բռնակալ ուժերը միշտ սուր են բարձրացրել մեր ազատության և անկախության վրա: Վիրավորել են մեր ազգային արժանապատվությունը, արհամարհել են մեր լեզուն ու եկեղեցին, ավերել, ոչնչացրել մեր ստեղծագործ հոգևոր և նյութական մշակույթի հուշարձանները: Բայց մենք ոչ ոքի դեմ ատելության ու փոխվրեժի զգացումով տոգորված չենք եղել: Սիրել ենք միշտ ազատությանը ու խաղաղությանը ապրել: Ու նորից ստեղծագործել ենք, շենացրել մեր խաղաղ աշխատանքով, մեր խաղաղասիրությամբ: Մեր հոգում երբեք չի մարել խաղաղության ձգտումը և վերջնական արդարության և հաղթանակի նկատմամբ պայծառ հույսն ու անկասկածն հավատը:

Խաղաղությունը, որ եղել է շարունակ բաղձանքը բոլոր տանջված և իրավազրկված

ժողովուրդների, սիրելի է ողջ մարդկության: Խաղաղություն են ցանկանում բոլոր նրանք, որոնց համար բանկազին է իրենց հայրենիքի բարգավաճումը, ստեղծագործ աշխատանքը, իրենց ժողովրդի ազատությունն ու ապագան, իրենց ծնողների, հարազատների, երեխաների կյանքը: Բայց քիչ է խաղաղություն ցանկանալը, խաղաղության համար միայն աղոթելը: ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԵՏՔ Է ՆՎԱՃՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՎ, ՊԱՅՔԱՐՈՎ, ԱՂՈՒԹՅՈՎ, ՄԻԱԶՄՈՒՌ ԿԱՄՔՈՒՄ, «Բոլորն յափշտակեցին զնա» (Մատթ. ԺԱ 12):

Խաղաղության պաշտպանության գործը արդար ու նվիրական գործ է, որովհետև այն աստվածահանո գործ է:

Հայ եկեղեցին ջերմագին աղոթել է միշտ և պայքարել խաղաղության համար, որպեսզի «լուսցին պատերազմումն, դադարեցին յարձակումնն թշնամեաց, տեկեսցի սէր և արդարութիւն ի յերկրի»:

ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՀԱՂԹԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ: Այս է խորունկ հավատը բարի կամքի տեք, խաղաղության ծառավի միլիոնավոր մարդկանց:

